

Studeren & uitproberen:

Vlinderfotografie

Dirk Houtgraaf

Vlinderfotografie wordt steeds populairder. Het vangnet wordt meer en meer vervangen door een fototoestel. Gelukkig, want zeg nou zelf: wat is er mooier dan een groot geprojecteerde dia van een drinkende vlinder? Of de 'klassieke' pose van een vlinder met uitgespreide vleugels op een bloem? Dat zijn plaatjes die het altijd 'doen'. Tegelijkertijd kan je streven naar een archief met dia's van 'alle' Nederlandse dagvlinders.

Bovenstaande gedachten speelden me door het hoofd, toen ik vorige zomer met mijn eerst verdiende geld een fotozaak binnenstapte. 'Een goed toestel met makrolens alstublieft' \$\$\$ Slik. Maar... de wereld zal versteld staan!

Nou, de wereld stond niet versteld. De kwaliteit van de dia's viel tegen, op een enkele treffer na.

Vlinderfotografie blijkt moeilijk, tijdsintensief, maar erg fascinerend te zijn. 'Vlinders' wil geregeld aandacht besteden aan fotografie. In dit eerste nummer wordt een algemeen overzicht gegeven van enkele basiselementen, zoals beschreven in een aantal boeken. In een volgend nummer wordt hierop voortgebouwd aan de hand van literatuur en de ervaringen

van gevorderde fotografen.

Camera en objectieven

Een goede spiegelreflexcamera met automatische lichtmeting is een minimumvereiste. Voor makrofotografie zijn voorzetlenzen, tussenringen of balgapparaat en speciale makro-objectieven verkrijgbaar. Zowel uit overwegingen van bedieningsgemak alsmede voor de snelle instelmogelijkheden en goede kwaliteit worden makroobjectieven allerwege beschouwd als dé uitrusting. Er is veelal keuze tussen 50/55 mm en 90/100/105 mm makrolenzen. Aan de laatste wordt de voorkeur gegeven daar de fotograaf de dieren dan niet zo dicht hoeft te naderen.

Makroobjectieven zijn echter ook duur. De andere oplossingen zijn goedkoper. Voorzetlenzen worden sterk afgeraden wegens een te groot kwaliteitsverlies (voorzetlenzen zet je vóór een standaardobjectief). Tussenringen of een balgapparaat zijn tussenoplossingen.

Flitsers

Alhoewel 'pure' daglicht-opnames de hoogste kwaliteit geven, blijkt er in de praktijk vaak sprake van onder-

belichting/te weinig scherptediepte. Er wordt dan veelal 'bijgelicht' met een flitser, bij voorkeur van schuin opzij in verband met een mooiere schaduwwerking. Om de met een flitser gepaard gaande schaduwen te verzachten wordt een tweede (zwakkere) flitser vanuit een andere hoek en van grotere afstand gebruikt. Beide flitsers zijn op het toestel gemonteerd. Eventueel kan de tweede flitser vervangen worden door een reflektiescherm/stuk wit karton, maar dat zal in de praktijk moeizaam werken.

Lichtinval

De hoek van waaruit het licht op de vlinder valt levert een zeer belangrijke bijdrage aan het resultaat. Er wordt wel gesteld dat een goed gebruik van verlichting vaak meer bepalend is voor een 'haastige' opname dan de kwaliteit van de optiek. Als het licht direkt vanachter de lens invalt (ook bij de flitser) zal dat 'vlakke' opnames geven door een onvoldoende schaduwwerking. Tegenlicht levert aparte effecten én aparte moeilijkheden op.

Statief

Door de geringe scherptediepte is een exakte scherpstelling erg belangrijk. Een statief is dan vaak onontbeerlijk. Bij het zwerven door de velden is de 'gewone' driepoot vaak erg zwaar en tijdrovend bij het opzetten. Er wordt

aangeraden met een 'éénpoot'-statief te werken of met een (eventueel zelf te maken) schouderstatief.

Films

Vanwege het belang van een goede de-
taillering worden allereerste de 25 tot
64 ASA films aangeraden.

Opnamehoek

Een te drukke achtergrond werkt nogal eens storend. Eén tip is om het diafragma niet te klein te nemen, een andere om te fotograferen vanuit een laag gezichtspunt zodat veel grassen e.d. wegvallen uit het beeld.

Vlinders voor de lens

Het 'achterna lopen' van vlinders levert vaak weinig resultaat op. Effectiever is het om gereed te zitten bij bloemen die het meest in hun belangstelling staan. Daarvoor is wel kennis van vlindergedrag noodzakelijk, maar de ervaring is dat snel duidelijk wordt welke voorkeuren ze hebben. Die voorkeuren hangen vaak samen met het tijdstip van de dag door ondermeer de verandering van de zonnestand.

Nu zitten vlinders vaak kort op een bloem, alhoewel dat verschilt per soort bloem en per soort vlinder. De tijd is vaak te kort om goed scherp te stellen, maar er zijn een paar tips: 1- Kies van tevoren bloemen uit, bepaal de opnamehoek en beelduitsnede en stel scherp. Arriveert een

vlinder dan wordt er exakt scherp-
gesteld door alléén het toestel iets
heen en weer te bewegen. Dat werkt
sneller en nauwkeuriger dan met in-
stelling met het objektief. Voor een
driepoot-statief heb je dan wel een

aparte instel-slede nodig waardoor je
het toestel heen en weer kunt bewegen.

2- Op koele dagen en in de vroege
morgen zijn er weliswaar minder vlin-
ders, maar ze zijn wel trager doordat
ze koudbloedig zijn. Snoodaards ma-
ken van bovengenoemd verschijnsel
gebruik door vlinders af te koelen
en dan terug te zetten op een bloem.
Behalve echter dat je moet fotogra-
feren in de buurt van je koelkast,
zijn de resultaten ook vaak minder
mooi.

3- Het is ook wel mogelijk wat honing-
water in een bloem te druppelen. Drin-
kende vlinders blijven dan aanmerke-
lijk langer zitten.

Tot slot

Iedere fotograaf heeft zijn eigen werk-
wijze, kennis en ervaringen. Reageer
daarom. Juist door uitwisselingen, ver-
beteringen en aanvullingen kunnen er
leerzame artikelen ontstaan.